

MÄÄRÄYS 40/011/2002

**TAITEEN PERUSOPETUKSEN
TEATTERITAITEEN
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN
OPETUSSUUNNITELMAN
PERUSTEET 2002**

Opetushallitus 2002

© Opetushallitus

Kansi Viherjuuren Ilme Oy

Taitto Pirjo Nylund

ISBN 952-13-1486-9

Edita Prima Oy
Helsinki. 2002



OPETUSHALLITUS

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen
laajan oppimäärän koulutuksen
järjestäjät

DNO	40/011/2002
MÄÄRÄYS	Velvoittavana noudatettava
PÄIVÄMÄÄRÄ	6.8.2002
Voimassaoloaika	6.8.2002 alkaen toistaiseksi
Säännökset joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu	L 633/1998, 5§ 1 mom., A813/1998, 1§

TAITEEN PERUSOPETUKSEN TEATTERITAITEEN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Opetushallitus on vahvistanut taiteen perusopetuksen teatteritaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet noudatettaviksi 6.8.2002 lukien.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetusta varten opetussuunnitelma noudattaen mitä näissä opetussuunnitelman perusteissa on määrätty.

Opetussuunnitelman tulee täsmentää ja täydentää perusteissa esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Näiden opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma voidaan ottaa käyttöön 6.8.2002 ja se tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2004.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista.

Pääjohtaja


Jukka Sarjala

Ylijohtaja


Aslak Lindström

TIEDOKSI lääninhallitukset

SISÄLTÖ

1 luku	Taiteen perusopetuksen tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet	5
1 §	Teatteritaiteen laajan oppimäärän tehtävä, arvot ja tavoitteet	5
2 luku	Opetuksen toteuttaminen	6
2 §	Oppimiskäsitys	6
3 §	Opiskeluympäristö	6
4 §	Työtavat	6
3 luku	Opetuksen rakenne ja opintojen laajuus	8
5 §	Opetuksen rakenne	8
6 §	Opintojen laajuus	8
7 §	Opintojen suorittamisaika	8
4 luku	Tavoitteet ja keskeiset sisällöt	9
8 §	Tavoitteet	9
9 §	Keskeiset sisällöt	9
10 §	Aikuisten opetus	11
11 §	Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen	11
5 luku	Arviointi	12
12 §	Arvioinnin tehtävä	12
13 §	Oppilasarviointi	12
6 luku	Todistukset	14
14 §	Todistusten sisältö	14
7 luku	Opetussuunnitelma	16
15 §	Opetussuunnitelman laatiminen	16
16 §	Opetussuunnitelman sisältö	16

1 luku Taiteen perusopetuksen tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet

1 § Teatteritaiteen laajan oppimäärän tehtävä, arvot ja tavoitteet

Taiteen perusopetuksen teatteri-ilmaisun laajan oppimäärän mukaista opetusta kutsutaan näissä opetussuunnitelman perusteissa teatteritaiteen opetuksiksi.

Laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille mahdollisuus opiskella pitkäjänteisesti teatteritaidetta. Opiskelun tulee luoda edellytykset elinikäiselle harrastukselle ja antaa valmiuksia hakeutua jatko-opintoihin. Opetuksen järjestelyissä tulee ottaa huomioon teatterialan ammattikoulutuksen ja työelämän vaatimukset.

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan henkilökohtaista kehitystä ja rohkaista oppilasta luovuuteen, taiteelliseen ajatteluun ja toimintaan. Teatteritaiteen opetuksen tulee auttaa oppilasta jäsentämään ympäröivää todellisuutta ja tukea itseymmärryksen kasvua. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan laatua, sietämään epävarmuutta ja luomaan toimintaansa rakenteita.

Opetuksessa tuetaan oppilaan henkilökohtaisen näkemyksen syntymistä teatteritaiteesta. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää keskeiset teatteritaiteen rakenteet ja käsitteet sekä osaa sijoittaa teatteritaiteen taiteen kokonaiskenttään.

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Oppilas on aktiivinen toimija, joka on halukas oppimaan ja kehittymään.

Opetuksen tehtävänä on suomalaisen teatteriperinteeseen ja muuhun teatterikulttuuriin kasvattaminen. Tavoitteena on, että opetuksen järjestäjät kehittävät kansallisesti ja kansainvälisesti yhteistyötä teatteritaiteen opetusta ja muuta taideopetusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa.

Laajan oppimäärän mukaista teatteritaiteen perusopetusta annetaan teatteritaiteen oppilaitoksissa tai muissa taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa taikka muulla tavoin.

2 luku Opetuksen toteuttaminen

2 § Oppimiskäsitys

Tavoitteena on, että teatteritaiteen oppilas prosessoi aktiivisesti omia kokemuksiaan ja että hänen maailmankuvansa näin jatkuvasti laajentuu. Oppilas oppii antamaan omakohtaisille kokemuksilleen merkityssisältöjä ja että hän oppii arvioimaan työskentelyään vuorovaikutteisissa tilanteissa. Työskentelyn tulee sisältää tutkimista ja toimintaa yksin ja muiden kanssa. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii hyödyntämään aiempaa kokemustaan teatteri-ilmaisussaan. Häntä tulee ohjata asettamaan itse ongelmia, etsimään ratkaisuja niihin ja suhtautumaan kriittisesti tietoon. Oppimisen tulee tapahtua sosiaalisissa ja kulttuurisissa tilanteissa ja olla sidoksissa niihin.

3 § Opiskeluympäristö

Opiskeluympäristöä suunniteltaessa on otettava huomioon fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Se sisältää myös opetussuunnitelman ja opetusmenetelmät. Opiskeluympäristön tulee heijastaa koulutuksen järjestäjän arvoja sekä käsitystä ihmisestä, taiteesta ja oppimisesta.

Tavoitteena on, että opiskeluympäristö tukee oppilaan monipuolista ja turvallista kasvua ja oppimista sekä antaa onnistumisen kokemuksia. Opiskeluympäristö luodaan sellaiseksi, että se mahdollistaa oppilaan vuorovaikutustaitojen, aloitekyvyn ja pitkäjänteisyyden kehittymisen sekä mahdollistaa taiteellisen ilmaisen määrätietoisien ja omaehtoisten kehittämisen kannustavassa ilmapiirissä.

Opiskeluympäristön tulee olla laajan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen vaatimusten mukainen sekä tilana turvallinen ja virikkeinen ja teatterityöskentelyyn sopiva. Opiskeluympäristöä ovat myös oppilaan elinpiiri, työ- ja kulttuurielämä. Yhteistyö oppilaan huoltajien kanssa on keskeistä.

4 § Työtavat

Opettajan tulee tukea oppilaan oppimista ottamalla huomioon oppilaan yksilölliset oppimistyylit ja kehitysvaihe. Se edellyttää

opetuksen eriyttämistä. Oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. Opetuksessa käytetään menetelmiä, joiden avulla oppilaan kokemukset tulevat osaksi taiteellista prosessia. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omaa oppimistaan, ja häntä tulee kannustaa vaikuttamaan omaan oppimiseensa. Tavoitteena on kehittää työtapoja, joissa oppimisen jatkuva seuranta on mahdollista. Teatteritaiteen opiskelu tapahtuu ryhmässä, ja sitä opiskellaan kokiin ja kokeillen, toimien ja toimintaa reflektoiden. Ilmaisui- ja havaintokyvyn harjoittamisen tulee olla keskeistä. Työtavat tulee valita niin, että ne tukevat oppilaan kykyä hankkia tietoa ja käsitellä sitä omaa taiteellista työskentelyään ja itsearviointia varten.

3 luku Opetuksen rakenne ja laajuus

5 § Opetuksen rakenne

Laajan oppimäärän mukainen teatteritaiteen perusopetus muodostuu perusopinnoista ja syventävistä opinnoista. Perus- ja syventävät opinnot on tarkoitettu pääasiassa kouluikäisille lapsille ja nuorille. Perustasoa edeltävästä, pääasiassa alle kouluikäisille lapsille tarkoitettua varhaisiän teatteritaiteen kasvatuksesta sekä opetuksesta aikuisille päätetään koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa.

6 § Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen laajan oppimäärän perusopintojen ja syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 1 300 tuntia. Opintojen laajuuden laskennan perusteena on käytetty 45 minuutin pituisia oppituntia.

Opetuksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon oppilaan ikä, aikaisemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät.

Varhaisiän oppimäärän laskennallisesta laajuudesta päättää koulutuksen järjestäjä.

Perusopinnoissa laajan oppimäärän mukaisten opintojen laskennallinen laajuus on 540 tuntia.

Syventävissä opinnoissa laajan oppimäärän mukaisten opintojen laskennallinen laajuus on 760 tuntia.

7 § Opintojen suorittamisaika

Opintojen suorittamisajasta varhaisiän opetuksessa, perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa päättää koulutuksen järjestäjä.

4 luku Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

8 § Tavoitteet

Varhaisiän opinnot

Teatteritaiteeseen tutustuminen

Oppilas

- oppii, että teatteri on vuorovaikutteista ryhmätoimintaa
- oppii teatteri-ilmaisun muotoja.

Perusopinnot

Teatteritaiteen perusteet

Oppilas

- oppii ilmaisemaan itseään teatteritaiteen keinoin
- oppii ilmaisemaan itseään kirjallisesti
- oppii erottelemaan teatteritaiteen eri lajeja
- oppii jäsentämään elämää kertomuksina
- oppii toimimaan vastuullisesti ryhmässä
- oppii vaikuttamaan teatterin keinoin ryhmän taiteelliseen prosessiin.

Syventävät opinnot

Teatteritaiteen prosessin hallinta

Oppilas

- kykenee persoonalliseen taiteelliseen työskentelyyn
- hallitsee itsenäisen taiteellisen prosessin
- kykenee yhteistyöhön muiden kanssa
- pystyy saavuttamaan asettamiaan taiteellisia tavoitteita.

9 § Keskeiset sisällöt

Varhaisiän opintojen sisällöt

Oppilaan tulee

- opiskella teatteri-ilmaisua monipuolisesti omatoimisen ja ohjatun roolileikin ja teatterileikin avulla
- sekä kuunnella että kertoa itse tarinoita ja satuja
- harjoitella aistihavaintojen tekoa, havainnoida itseään ja toisia sekä muuntaa havainnot teatteri-ilmaisulliseksi toiminnaksi

- harjoitella kokonaisilmaisuutta liikkeen, äänen ja mimiikan avulla
- kehittää yhteistyötaitojaan ryhmässä draamallisessa toiminnassa
- saada myönteisiä esiintymiskokemuksia.

Perusopintojen sisällöt

Oppilaan tulee

- tutkia teatteria taidemuotona ja etsiä omaa taiteellista ilmaisuun
- opiskella teatteritaiteen osa-alueita: dramaturgiaa, ohjaajantyötä, näyttelijäntyötä ja lavastustaidetta eli skenografiaa ja tutustua muihin teatterin ammattilaisten töihin
- opiskella toiminnallisesti teatteritaiteen perusteita ja keskeisiä käsitteitä, teatterin eri lajeja ja tyyliä
- harjoitella työskentelyprosessin analysointia
- tutustua teatterin toimintaan, katsoa esityksiä ja oppia analysoimaan kokemaansa
- suorittaa ohjattuja kotitehtäviä
- laatia ja toteuttaa yksin tai ryhmässä teatteritaiteen laajan oppimäärän perusopintojen päätteeksi esitys ja arvioida sen toteutusta.

Syventävien opintojen sisällöt

Oppilaan tulee

- käyttää omia kokemuksiaan taiteellisen työn lähtökohtana
- tutkia ja harjoitella roolityön perusteita: äänenkäyttöä, fyysistä ilmaisuun ja tekstin analyttistä lukemista
- tutkia ja harjoitella skenografian vaikutusta esitykseen
- laatia yksin tai ryhmässä käsikirjoitus
- tutkia ja harjoitella teatteriesityksen rakentamista, suunnittelua ja ohjaamista
- opiskella teatteritaiteen historiaa, nykytilaa ja sanastoa
- tutkia ja analysoida omaa ja muiden työskentelyä ja oppia ymmärtämään erilaisia taiteellisen prosessin kokonaisuuksia
- voida erikoistua johonkin teatteritaiteen osa-alueeseen: käsikirjoittamiseen, dramaturgiaan, koreografiaan, musiikkiin, näyttelijäntöyöhön, skenografiaan, ohjaajantyöhön tai johonkin teatterin lajiin tai tyyliin
- suorittaa ohjattuja kotitehtäviä
- laatia ja toteuttaa päättötyö, joka sisältää lisäksi työselosteen ja oman työn reflektointia ja arviointia.

10 § Aikuisten opetus

Aikuisten opetus toteutetaan tämän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

11 § Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaille laaditaan teatteritaiteessa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

Opetusta järjestettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoitteet ovat teatteritaiteen opetussuunnitelman mukaiset ja että opetuksen näkökulma on kasvatuksellinen. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettua opetusta. Tavoitteet painottuvat oppilaan teatteri-ilmaisullisten kykyjen ja taitojen kehittämiseen hänen omista lähtökohdistaan. Lisäksi tavoitteena on, että hän ymmärtää teatteria taidemuotona.

5 luku Arviointi

12 § Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arvioinnin tulee tukea oppilaan hyvän itsetunnon ja ilmaisuvalmiuksien kehittymistä sekä oppilaan halukkuutta kehittää itseään teatteritaiteessa.

Tavoitteena on, että arviointi on vuorovaikutuksellista opettajan, oppilaan ja ryhmän välillä ja että se tukee oppilaan kykyä arvioida omaa ja muiden työskentelyä. Oppilasta ohjataan itsearviointiin. Arvioinnin tulee olla säännöllistä, ja oppilaan on saatava palautetta oppimisestaan jatkuvasti oppimistilanteissa.

Arvioinnin tulee perustua pitkäaikaiseen näyttöön ja kohdistua prosessiin ja lopputulokseen. Arviointimenetelmät tulee valita siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista.

Oppilaalle on tiedotettava seuraavista arvioinnin perusteista: arvioinnin tehtävät ja kohteet, arvosana-asteikko ja arviointikriteerit, arvosanan korottaminen, opintojen etenemisen edellyttämät suoritukset, arvioinnin oikaiseminen ja päättötodistuksen sisältö.

13 § Oppilasarviointi

Oppilas saa todistuksen ja kahden arvioitsijan laatiman kirjallisen kuvauksen perusopinnojen päättötyöstä sekä osaamisestaan perusopinnoissa.

Syventävistä opinnoista ja syventävien opintojen päättötyöstä oppilas saa todistuksen ja todistukseen numero- ja kirjallisen arvioinnin osaamisestaan. Päättötyön arvioitsijoita tulee olla vähintään kaksi.

Arvosana-asteikko

Erinomainen	5
Kiitettävä	4
Hyvä	3
Tyydyttävä	2
Hyväksytty	1.

Oppilaalle annetaan osallistumistodistus ja kirjallinen arviointi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa määräämällä tavalla, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä.

Oppilaalle annetaan kaikista opinnoista vuosittain kirjallinen arvio opetuksen järjestäjän opetussuunnitelmassaan määräämällä tavalla.

Oppilaalle annetaan kaikista suorituksista suullinen palaute.

6 luku Todistukset

14 § Todistusten sisältö

Päättötodistukset ovat virallisia asiakirjoja, joiden sisällöissä tulee noudattaa opetussuunnitelman perusteita

Teatteritaiteen laajan oppimäärän perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistuksessa tulee olla seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan päättösuoritus, sanallinen arvio, suorituksen ajankohta
- oppilaan osallistuminen teatteri- ja muihin kulttuuriprojekteihin
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että teatteritaiteen oppimäärä sisältää perusopetuksen ja syventävät opinnot.

Teatteritaiteen laajan oppimäärän syventävien opintojen päättötodistus

Päättötodistuksessa tulee olla seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan päättösuoritus, arvosana, sanallinen arvio, suorituksen ajankohta
- osallistuminen teatteri- ja muihin kulttuuriprojekteihin
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu

- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien teatteritaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että teatteritaiteen oppimäärä sisältää perusopetuksen ja syventävät opinnot
- arvosana-asteikko.

Oppilalle annetaan pyydettyä todistus osallistumisesta teatteritaiteen laajan oppimäärän opintoihin ja sanallinen arviointi.

Syventävien opintojen päättötodistus on samalla todistus koko teatteritaiteen perusopetuksen laajan oppimäärän suorittamisesta.

7 luku Opetussuunnitelma

15 § Opetussuunnitelman laatiminen

Koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä omalle toiminnalleen opetussuunnitelma, jonka perustana on Opetushallituksen vahvistamat taiteen perusopetukseen kuuluvaan teatteritaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämistä varten. Oppilaitoksen opetussuunnitelman tulee olla keskeisin ja tärkein opetustyön kehittämisen väline. Opetussuunnitelmassa otetaan huomioon toimintaympäristön omaleimaisuus ja arvot, oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, teatteritaiteen kulttuuriperinnön siirtäminen ja sen kehittäminen sekä kansalliset ja kansainväliset muutokset ja niiden kehittämistarpeet sekä teatteritaiteen ammattikoulutuksen vaatimukset.

16 § Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

- oppilaitoksen toiminta-ajatus
- oppilaitoksen arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja työtavat
- opetuksen tarjonta
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt
- opetusjärjestelyt
- opiskeluaika
- suoritettavat kurssit ja työpajat, niiden tavoitteet ja sisällöt
- teatteri- ja muuhun kulttuuritoimintaan osallistuminen
- oppilaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimisen perusteet
- oppilasarvioinnin tavat
- muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen
- todistuksen sisältö
- oppilaaksi ottaminen
- vapaaoppilaaksi ottaminen
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaitoksen itsearviointi.